

ในปี 2557 ไทยจะกลับมาเป็นแชมป์ส่งออกข้าวอีกครั้ง

ปริมาณข้าวเปลือกในโครงการรับจำนำ

เป็นที่เชื่อได้ว่าในปี 2557 นี้ ประเทศไทยจะกลับมาเป็นแชมป์การส่งออกข้าวอีกครั้ง ทั้งนี้เพราะนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกทุกเมล็ดในระดับราคาสูงของรัฐบาลพรรคเพื่อไทยได้สิ้นสุดไปแล้วเมื่อสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา และไม่มีมาตรการต่ออายุโครงการต่อไปอีก

แต่หากย้อนดูโครงการรับจำนำข้าวในช่วงสองสามปีที่ผ่านมาโครงการนี้แฝงไว้ด้วยวัตถุประสงค์ของการดึงอุปทานเข้ามาควบคุมเพื่อสร้างอำนาจผูกขาดทั้งในตลาดข้าวเปลือกและตลาดข้าวสารส่งออก โดยจะเห็นได้ว่านับจากฤดูนาปี 2554/55 จนถึงฤดูนาปี 2556/57 รวมแล้ว 5 ฤดูกาลผลิต ได้มีปริมาณข้าวเปลือกที่ได้รับจำนำไว้ทั้งสิ้นประมาณ 56 ล้าน ตันหรือประมาณ 36 ล้านตันข้าวสาร และได้จ่ายเงินค่ารับซื้อข้าวไปเป็นมูลค่าประมาณ 8.8 แสนล้านบาท ซึ่งยังไม่รวมค่าดำเนินการและค่าดอกเบี้ยธนาคารซึ่งมีภาระไม่ต่ำกว่าปีละ 45,000 ล้านบาท ทำให้มีการประมาณกันอย่างคร่าวๆว่าความสูญเสียจากโครงการรับจำนำจะมีไม่น้อยกว่า 5 แสนล้านบาท และยังไม่

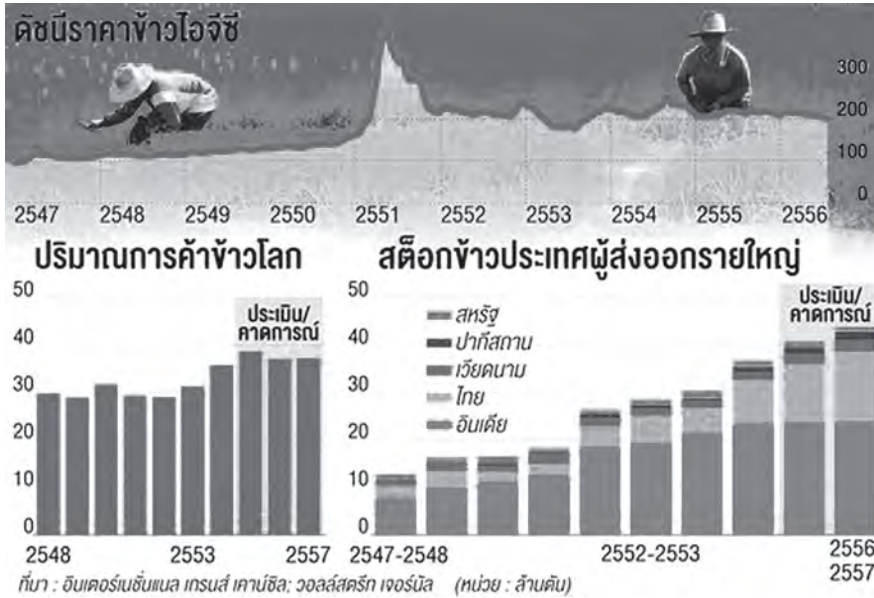

ความล้มเหลวของโครงการรับจำนำ

รวมถึงความสูญเสียจากการเสื่อมคุณภาพของข้าวและการสูญหายของข้าวจากสต็อกข้าวเปลือกที่รัฐรับซื้อตันละ 15,000 บาทนั้นเมื่อนำไปสี่แปรสภาพและคิดเป็นต้นทุนข้าวสารจะมีต้นทุนถึงตันละประมาณ 23,500 บาท และหากรวมค่าการตลาดใน

การส่งออกอีกประมาณตันละ 1,000 บาท รวมแล้วต้นทุนการส่งออกข้าวของไทยจะอยู่ที่ตันละ 24,500 บาท มูลค่าจำนวนนี้เมื่อแปลงเป็นสกุลเงินดอลลาร์โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน 32 บาทต่อเหรียญสหรัฐแล้วพบว่าจะมีต้นทุนในตลาดส่งออกถึงตันละ

¹ นักวิชาการอาวุโส สถาบันคลังสมองของชาติและผู้ประสานงานชุดโครงการ “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ในปี 2554 ซึ่งมีจำนวนถึง 10.67 ล้านตันนั้นได้ลดต่ำลงเหลือ 6.95 ล้านตันในปี 2555 ซึ่งลดลงร้อยละ 35 และทำให้ไทยซึ่งเคยเป็นผู้นำลำดับหนึ่งในตลาดส่งออกมากกว่าสองทศวรรษต้องสูญเสียแชมป์ส่งออกให้กับอินเดียและเวียดนามซึ่งเป็นคู่แข่งชั้นทางการค้า

สำหรับการส่งออกข้าวของไทยในปี 2556 ปริมาณการส่งออกได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 6.97 ล้านตันเพราะในช่วงปลายปี 2556 สต็อกข้าวที่มีอยู่จำนวนมากได้เป็นแรงกดดันให้มีการเร่งระบายข้าวในสต็อกของรัฐออกมาและ

766 เหรียญสหรัฐ ระดับต้นทุนดังกล่าวจึงทำให้ข้าวไทยมีระดับราคาส่งออกที่สูงกว่าประเทศคู่แข่งของไทยในตลาดการค้าข้าวโลกอย่างเช่น เวียดนาม อินเดียอย่างมาก และไม่สามารถแข่งขันได้ ทำให้โอกาสในการระบายข้าวในสต็อกของรัฐทำได้ไม่เต็มที่ในระดับราคาดังกล่าว

หากเทียบการส่งออกข้าวสารเจ้า 5% ของไทยและเวียดนาม ในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2554 พบว่ามีความต่างระหว่าง

ข้าวสารเจ้า 5% ของไทยและเวียดนามอยู่เพียง 11 เหรียญสหรัฐต่อตัน แต่นับจากปี 2555 เป็นต้นมา เมื่อมีโครงการรับจำนำข้าวทุกเมล็ดในระดับราคาสูงของไทยพบว่าระดับราคาข้าวสารเจ้า 5% เฉลี่ย 6 เดือนของไทยแตกต่างจากราคาข้าวสารเจ้าชนิดเดียวกันของเวียดนามถึง 134 เหรียญสหรัฐต่อตันและมีส่วนต่างสูงขึ้นเป็น 147 และ 184 เหรียญสหรัฐต่อตันในหกเดือนหลังของปี 2555 และหกเดือนแรกของปี 2556 ตามลำดับ (ตารางที่ 1) ในขณะที่ตลาดการค้าข้าวโลกอยู่ในช่วงขาลง ทั้งนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบราคาข้าวส่งออก(FOB)ของไทยเทียบกับเวียดนามและอินเดีย

เดือน/ปี	ข้าว 5%(US\$/ton)			ข้าว 25%(US\$/ton)		
	ไทย	เวียดนาม	ความต่าง	อินเดีย	ไทย	เวียดนาม
ม.ค. - มิ.ย. 54	512	470	+42	-	472	432
ก.ค.-ธ.ค. 54	554	543	+11	409	550	519
ม.ค. - มิ.ย. 55	565	431	+134	385	556	389
ก.ค.-ธ.ค. 55	581	434	+147	398	564	405
ม.ค. - มิ.ย. 56	572	388	+184	414	563	361
ก.ค.-ธ.ค. 56	481	393	+88	390	444	365
ม.ค.-เม.ย. 57	432	390	+42	378	369	366
พ.ค. 2557	378	410	-32	385	343	370

ที่มา: ข้อมูลจาก มกราคม 2555-เมษายน 2557 ได้จาก FAO สำหรับข้อมูลเดือนพฤษภาคม 2557 จากสมาคมผู้ส่งออกข้าว

เพราะอินเดียเป็นผู้ระบายข้าวจากสต็อกและขายในราคาถูกเนื่องจากมีข้าวอยู่ในสต็อกจำนวนมากและมีผลทำให้เวียดนามปรับราคาลดลงตามอินเดีย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการสะสมข้าวในสต็อกจำนวนมากของเวียดนาม

การที่ราคาข้าวเปลือกและราคาข้าวสารส่งออกของไทยถูกยกระดับราคาให้สูงขึ้นภายใต้โครงการรับจำนำฯ ได้สร้างผลกระทบอย่างสำคัญต่อการส่งออกของข้าวไทยไปในตลาดต่างประเทศ โดยจะเห็นว่าปริมาณการส่งออกข้าวของไทย

นำออกขายในระดับราคาต่ำ ทำให้ในช่วงปลายปี 2556 ราคาข้าวของไทยในตลาดส่งออกได้ลดต่ำกว่าระดับราคาในปี 2555 อีกและมีผลทำให้มูลค่าของการส่งออกลดลงจากปี 2555 ถึงร้อยละ 6.3

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การส่งออกข้าวของไทยในปี 2557 จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างแน่นอน โดยปัจจัยหนึ่งเป็นเพราะโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในระดับราคาสูงไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้หลังสิ้นสุดโครงการในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้ตลาดข้าวเอกชนฟื้นสภาพกลับคืนมา

22 คนสภกรณ์

อีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่อำนาจการผูกขาดตลาดข้าวเปลือกและข้าวสารส่งออกของรัฐได้หมดแรงลงไป

อีกปัจจัยหนึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อจ่ายเป็นค่าใบประทวนให้กับชาวนาในโครงการรับจำนำนาปี 2556/57 จำนวน 11.5 ล้านตัน มูลค่าประมาณ 1.92 แสนล้านบาท ได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในการเป็นรัฐบาลรักษาการเพราะได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรในเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้ต้องเร่งระดมข้าวในสต็อกออกมาจำนวนมากในเวลาจำกัด เพื่อจ่ายเป็นค่าใบประทวนให้กับชาวนา

อีกทั้งใน 4 ฤดูการผลิตก่อนหน้านั้น รัฐบาลได้ใช้จ่ายงบประมาณในการรับจำนำข้าวเปลือกไปแล้วเป็นจำนวนถึง 44.2 ล้าน

ตันข้าวเปลือกหรือคิดเป็นมูลค่า 6.88 แสนล้านบาท แต่ได้มีการจำหน่ายข้าวสารในสต็อกออกไปเป็นมูลค่าเพียง 1.76 แสนล้านบาท หรือระบายไปได้เพียง 15-16 ล้านตันข้าวสาร และมีข้าวคงค้างอยู่ในสต็อกของรัฐจำนวนมาก

ในขณะเดียวกัน เงินที่รัฐขายข้าวได้พบว่ามียอดเงินน้อยกว่าจำนวนเงินที่รัฐได้ใช้ไปในการรับซื้อข้าวเข้ามาอย่างมาก ทำให้การใช้จ่ายเงินในโครงการรับจำนำมีเงินไม่เพียงพอและมีการใช้จ่ายเกินวงเงินที่ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในโครงการรับจำนำจำนวน 5 แสนล้านบาท

เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวผนวกเข้ากับการประกาศยุบสภาและทำให้รัฐบาล

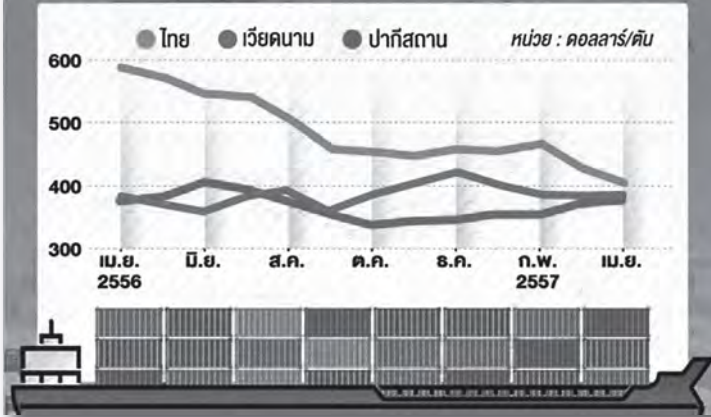
อยู่ในสภาพของการเป็นรัฐบาลรักษาการ จึงไม่สามารถระดมเงินทุนโดยการกู้ยืมจากแหล่งทุนอื่นมาจ่ายค่าข้าวตามที่ได้ออกไปประทวนให้กับเกษตรกรได้

ทางเดียวที่รัฐบาลรักษาการจะหาเงินมาจ่ายให้ชาวนาได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ได้แก่ การเร่งระบายข้าวสารจากสต็อก ทั้งนี้ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา ได้มีการระบายข้าวสารในสต็อกออกมานับเป็นล้านตันในระดับราคาเฉลี่ยประมาณตันละ 11,000 บาท ซึ่งราคาในระดับดังกล่าวหากบวกค่าการตลาดส่งออกประมาณตันละ 1,000 บาท ก็จะเป็นราคาตลาด ณ ระดับส่งออกที่ 12,000 บาท หรือประมาณ 375 เหรียญสหรัฐต่อตัน ซึ่งเป็นระดับราคาที่ต่ำกว่าระดับราคาส่งออกข้าวของเวียดนามและอินเดีย

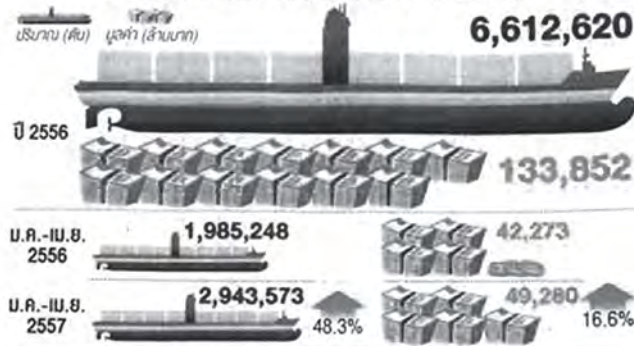

ราคาส่งออกข้าว รอบ 1 ปี (เม.ย.2556-2557)

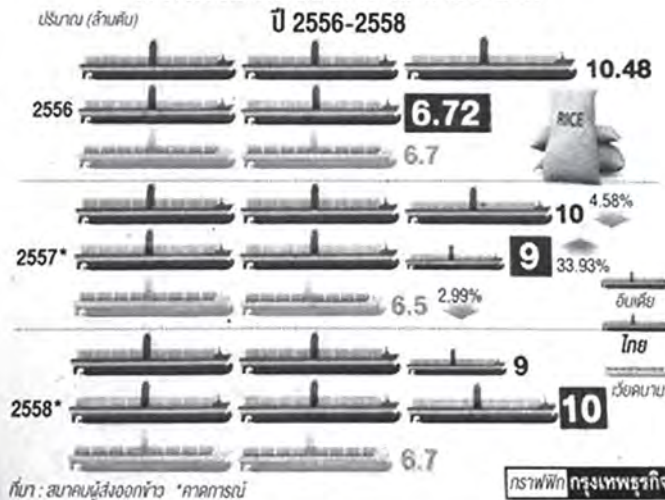
NOW247
กรุงเทพธุรกิจ กราฟฟิก

การส่งออกข้าวไทยปี 2556-2557

คาดการณ์ส่งออกข้าว 3 ประเทศ ปี 2556-2558

ที่มา : สมาคมผู้ส่งออกข้าว *คาดการณ์

กราฟฟิก กรุงเทพธุรกิจ

การระบายข้าวจากสต็อกในระดับราคาต่ำของรัฐบาลเพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ จึงส่งผลกระทบต่อระดับราคาข้าวไทยในตลาดส่งออก ตลอดจนกดดันให้ระดับราคาข้าวเปลือกที่ไร่นา(ภายหลังจากหยุดโครงการรับจำนำ) ตกต่ำลงตามมาด้วย เพราะตลาดทั้งในประเทศและตลาดส่งออกของไทยได้นำเอาข้อมูลราคาข้าวที่รัฐระบายออกเป็นตัวตั้งต้นในการกำหนดเป็นราคา ณ ระดับส่งออก และในขณะเดียวกัน การรับซื้อข้าวเปลือกของพ่อค้าในท้องถิ่น รวมทั้งโรงสีก็จะใช้ราคาข้าวสารที่รัฐระบายออกมาเป็นเกณฑ์ในการทอนส่วนต่างแล้ว กำหนดขึ้นเป็นราคาข้าวเปลือกที่จะรับซื้อจากชาวนา ณ ระดับความชื้น 15% จะอยู่ที่ระดับราคา 7,000-7,500 บาทต่อตัน และหากความชื้นมากกว่า 15% ระดับราคาจะลดต่ำกว่านี้อีก

ระดับราคาส่งออกข้าวไทยที่ตกต่ำอย่างมากและลดต่ำกว่าระดับราคาข้าวชนิดเดียวกันทั้งของเวียดนามและอินเดีย ทั้งๆ ที่เมื่อก่อนนี้ราคาข้าวไทยมีพรีเมียมเหนือกว่าราคาข้าวเวียดนามอยู่ในระดับหนึ่ง จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ในปี 2557 นี้ การส่งออกของข้าวไทยน่าจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นกว่าเมื่อสองปีที่ผ่านมา และคาดว่าอย่างน้อยน่าจะกลับมาเป็นแชมป์การส่งออกได้อย่างแน่นอน